

Міжнародна науково-практична конференція: Соціально-економічний розвиток України: загрози та виклики в умовах трансформаційних змін, 29-30 квітня 2016 року, Одеса

Секція: Економіка та управління підприємствами

Матушкіна М.В.

*асистент кафедри менеджменту
ДЗ» Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка»
м. Старобільськ, Україна*

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ

Разом з глибокими структурними та інституціональними зрушеннями в українській економіці, переорієнтацією напрямків економічної діяльності здійснюється зміна цінностей і пріоритетів у соціально-економічному середовищі країни. В умовах розвитку та становлення якісно нових трудових відносин неминучим явищем стає проблема безробіття, що спричиняє соціальну напруженість суспільства, тому вирішення зазначеної проблеми потребує негайного втручання. Аналізуючи ситуацію що склалась на ринку праці, оцінюючи рівень зайнятості населення та безробіття, досліджуючи рух персоналу за робочими місцями створюється наступна картина: швидкими темпами зменшується кількість зайнятого населення, що впливає на скорочення купівельної спроможності, зниження рівня життя, виникнення додаткових державних витрат на підтримку безробітних, зменшення кількості платників податків, міграція робочої сили в інші країни.

Проблеми рівня безробіття і шляхи його зменшення досліджували українські вчені: В. Федоренко, П. Нікіфоров, А. Вольська, І. Петрова, А. Казановський, О. Котляр, В. Костиков, О. Рузавіна, І. Маслова та інш. Загальні теоретичні основи зайнятості та розвитку українського ринку праці описані в наукових роботах В. Близнюк, Д. Богині, В. Будкіна, Т. Заєць, М. Корецького, Т. Коропчук, Ю. Маршавіна, Т. Мірошниченко, Л. Шевченко. В умовах трансформаційної економіки зайнятість розглянута в працях В. Герасимчука, А. Колота, В. Секретарюка. Недостатньо вивченими є

проблеми безробіття як на макрорівні - національному, так і на мікрорівні - регіональному, які пов'язані невід'ємно з розвитком, функціонуванням та удосконаленням ринку праці.

Показник рівня зареєстрованого безробіття в країні не дає повного масштабу загальної ситуації з безробіття, тому що існує багато категорій населення, які в силу різних обставин при втраті робочого місця не звертаються і не стають на облік в державних центрах зайнятості. Для виявлення реальних масштабів безробіття і зайнятості світовою практикою використовуються дані отримані на основі вибіркового обстеження населення з питань економічної активності, основу яких становить методологія Міжнародної організації праці (МОП).

Показник „рівень безробіття (за методологією МОП)” визначається у процентному співвідношенні чисельності безробітних віком від 15 до 70 років до економічно активного населення відповідного віку. За даними Державної служби статистики, рівень безробіття в Україні, визначений за методологією МОП, в січні 2015 року становив 10,0% і на кінець року знизився до 9,4% економічно активного населення, а в січні 2016 року знову трохи збільшився до 9,6 % економічно активного населення [1, с. 2].

Збільшення зареєстрованого безробіття пов'язане зі збільшенням кількості звернень за допомогою у працевлаштуванні до державної служби зайнятості населення. Станом на кінець лютого 2016 року на обліку в державних центрах зайнятості перебувало 508,2 тис. незайнятих громадян, у т.ч. отримували допомогу по безробіттю 416,7 тис. осіб., а в порівнянні з 2015 роком на кінець грудня на обліку в центрах зайнятості перебувало 490,8 тис. осіб., у т.ч. отримували допомогу по безробіттю 398,2 тис. осіб [3, с. 10].

Отже вище розглянуті показники – рівень безробіття та рівень зареєстрованого безробіття, який визначається за методологією МОП, хоча розраховуються за різною методологією. але не суперечать один одному, а доповнюють отримані дані про ситуацію на ринку праці.

Безробіття вважається, з одного боку, важливим стимулятором активності

працюючого населення, а з другого – великим суспільним лихом. Серед негативних наслідків безробіття в Україні можна навести наступні: недовикористання здібностей безробітних людей; ріст безробіття призводить до руйнування соціальної стабільності суспільства; безробіття хворобливо відображається на фізичному, моральному та професійному стані безробітних людей, не реалізуються їхні здібності, які були пов'язані з професією, людина або повністю втрачає кваліфікацію, або вона значно знижується; безробіття штовхає незайнятих роботою людей на протиправні дії; скорочення податкових надходжень; ріст затрат держави у вигляді допомоги по безробіттю.

Негативні наслідки безробіття вимагають проведення державою певної політики зайнятості. В своєму розпорядженні держава має три важливі напрями: розробка та практичне застосування заходів з надання допомоги безробітним з метою підтримки їх життєвого рівня; політика у сфері зайнятості спрямована на створення нових робочих місць, покращення системи підвищення кваліфікації кадрів та їх перепідготовки, збільшення життєвого рівня пенсіонерів, малозабезпечених сімей; макроекономічна політика припускає використання грошово-кредитних заходів для скорочення безробіття.

Покращенню стану зайнятості населення і скороченню безробіття будуть сприяти наступні змістовні дії на макро та макрорівні держави. Розширення практики побудови структури державного замовлення враховуючи прогнози потреб реально діючих підприємств та установ, бізнес-структур, при підготовці спеціалістів навчальними закладами всіх рівнів акредитації, здійснення необхідної професійної перепідготовки (певні професії на ринку вакансій не представлені, в силу того, що в них вже немає потреб, підприємства та установи цього сектору реструктурувалися, або зовсім припинили свою діяльність), заохочення децентралізованого фінансування з підвищення кваліфікації робітників. Створення координації між ринком освітніх послуг та ринком праці, через тісну взаємодію потенційних роботодавців з керівництвом освітніх установ. Вдосконалення перенавчання зареєстрованого в центрах зайнятості населення використовуючи тренінги, курси, дистанційні форми

навчання.

Покращення інструментарію заохочення населення до відкриття власного бізнесу, що призведе до самозайнятості та створенню нових робочих місць в приватному секторі економіці. Поінформування населення про діючі програми, гранди, бізнес-інкубатори, бізнес-платформи, які можна ефективно використати при створенні власної справи, що може стати в подальшому й власним бізнесом. Зменшення податкового навантаження на малий та середній бізнес, розширити повноваження місцевих органів влади у заохоченні підприємств до створення нових робочих місць.

Підвищити мобільність робочого персоналу шляхом надання та поширення інформації про сучасне становище на регіональних ринках праці; розвивати вахтові методи тимчасового працевлаштування; впроваджувати додаткові стимули для створення робочих місць в депресивних регіонах [2, с. 4].

Високий рівень безробіття – це проблема, якій необхідно постійно приділяти значну увагу, як на рівні держави так і на рівні представників підприємств різних форм власності. Шляхи подолання безробіття потребують поглибленого наукового аналізу та розробки на цій основі практичних рекомендацій, які потрібно використовувати для розробки та реалізації ефективної соціально і економічної політики, спрямованої на забезпечення ефективної зайнятості економічно активного населення держави, зменшення безробіття до мінімального соціально-допустимого рівня.

Література:

1. Державна служба зайнятості: Рівень безробіття: два показники два поняття [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dcz.gov.ua> 2. Заходи реформування ринку праці в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/Monitor21/02.htm> 3. Державна служба статистики України: Методологічні положення щодо класифікації та аналізу економічної активності населення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/metod_polog